

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto Alueellisen junaliikenteen järjestämisen pilottihanke sekä osto- ja velvoiteliikenteen kehittäminen 2020-2022

Liikenne- ja viestintäministeriö suunnittelee rautateiden osto- ja velvoiteliikenteen seuraavaa kautta vuodesta 2020 alkaen. Nykyiset ostoliikennesopimus ja päätös velvoiteliikenteestä ovat voimassa vuoden 2019 loppuun. Tulevalla kaudella on tarkoitus pilotoida yhdessä alueiden kanssa alueellista liikennettä sekä tarkastella muutoinkin osto- ja velvoiteliikenteen kokonaisuutta ottaen huomioon alueiden tarpeita. Hallitus on päättänyt avata rautateiden henkilöliikennepalveluja kilpailulle vaiheittain. Myös kilpailun avaaminen muuttaa osto- ja velvoiteliikenteen sopimuskokonaisuutta nykyisestä. Hallitus on esittänyt, että maakuntaudistuksen yhteydessä annettaisiin maakunnille toimivalta oman alueensa junaliikenteeseen, jolloin alueiden olisi mahdollista järjestää liikennettä omista tarpeistaan käsin.

Kuntaliitto pitää erittäin myönteisenä LVM:n lähestymistapaa pyytää alueilta näkemyksiä niiden liikkumistarpeista osto- ja velvoiteliikenteen suunnittelua varten. Tavoitteena on, että junaliikenne muodostaa yhdessä muun joukkoliikenteen kanssa yhteen toimivan kokonaisuuden, ja että junaliikenne palvelee aiempaa paremmin myös alueiden sisäistä liikennettä. Kuntaliitto toteaa, että valtion tulee sitoutua pitkäjänteisesti markkinaehtoisille toimijoille kannattamattoman junaliikenteen rahoitukseen jatkossakin.

Junaliikenteen pilottihanke on erittäin kannatettava uusi avaus. Tavoitteena on pilottiin valittujen alueiden ja LVM:n kesken laatia suunnitelmat liikennöinnin kehittämiseksi nykyisestä. Pilottihanke tuottaa onnistuessaan merkittävää oppia ja tietoa alueellisen liikenteen suunnittelua, järjestämistä ja kehittämistä varten. Hankkeen kokonaisaikataulu (12/2018-06/2022) vaikuttaa varsin tiukalta ja siinä on hyvä varautua joustoon.

Pilottikohteiden valintakriteerinä on mm. paikallinen/alueellinen valmius sitoutua liikenteen kehittämiseen sekä rahallisesti että henkilöstöresurssien kautta. Kuntaliitto huomauttaa, että kunnille voi olla vaikeaa kunnallisen päätöksenteonkin kannalta sitoutua jo etukäteen rahoitukseen ennen pilottien toteutuksen ja edellytysten tarkempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia. Edellytettävässä sitoutumisen tasossa tuleekin olla joustoa ja vaihteistusta. Myös valtio tulee sitoutua pilottihankkeiden rahoitukseen pitkäjänteisesti.

Pilottikohteet saattavat edellyttää infran kuten seisakkeiden parantamistoimenpiteitä ennen liikennöinnin aloittamista. Valtio ei voi radanpitäjänä säilyttää infrakustannuksia yksinomaan kunnille ja alueille. Infran parantamistoimien kustannusjaon tulee perustua voimassa olevaan lakiin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen

Johtaja, Alueet ja yhdyskunnat

Johanna Vilkuna

Liikenneasiantuntija